

3. METODOLOGIJA FINANČNIH RAČUNOV

3.1 Metodologija ESA10

Metodološko osnovo za sestavo finančnih računov predstavlja ESA2010 (European system of accounts/ESR2010 – Evropski sistem računov).

Finančni računi prikazujejo stanja in tokove, ki jih imajo posamezni institucionalni sektorji v posameznih finančnih instrumentih kot terjatve in kot obveznosti.

Finančni račun prikazuje, kako se razporedi presežek oziroma pokriva primanjkljaj s transakcijami finančnih sredstev (terjatev) in obveznosti.

Neto postavka finančnega računa, ki predstavlja transakcije v finančnih sredstvih, zmanjšane za transakcije v obveznostih, naj bi bila praviloma enake vrednosti, kot je neto postavka nefinančnega računa (neto posojanje oziroma neto izposojanje B9F).

Osnovna načela ESA2010 so:

- vrednotenje vseh sredstev in obveznosti po tekoči tržni vrednosti;
- razlika med finančnimi sredstvi in obveznostmi predstavlja neto finančna sredstva;
- razlika med celotnimi sredstvi (finančnimi in nefinančnimi) in obveznostmi predstavlja neto vrednost;
- neto vrednost in kapital predstavljata lastne sklade.

Postavke iz finančnih računov in postavke iz bilance stanja niso vrednostno enake že zaradi zgoraj omenjenih načel ESA2010.

Finančni računi so nekonsolidirani in konsolidirani. V konsolidiranem računu so izločene terjatve in obveznosti med institucionalnimi enotami v okviru opazovanega sektorja.

3.2 Institucionalni sektorji

Finančni računi prikazujejo stanje in tokove v finančnih sredstvih in obveznostih po različnih sektorjih oziroma podsektorjih po SKIS (Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev, Ur. list RS št. 107/2013).

Pregled sektorjev in podsektorjev:

Oznaka sektorja	Naziv sektorja
S.1	Gospodarstvo Slovenije
S.11	Nefinančne družbe
S.12	Finančne družbe
S.121	Centralna banka
S.122+S.123	Druge denarne finančne institucije
S.122	Družbe, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke
S.123	Skladi denarnega trga (MMF)
S.124	Investicijski skladi razen MMF
S.125	Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov
S.126	Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti
S.127	Lastne finančne institucije in posojilodajalci
S.128	Zavarovalne družbe
S.129	Pokojninski skladi
S.13	Država
S.1311	Centralna država
S.1313	Lokalna država
S.1314	Skladi socialne varnosti

S.14	Gospodinjstva
S.15	Neprireditne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva
S.2	Tujina
S.21	Evropska unija (EU)
S.2111	Članice evroobmočja
S.2112	Ostale članice EU izven evroobmočja ter institucije EU
S.22	Države nečlanice in mednarodne organizacije, ki niso rezidenčne v EU

Gospodarstvo Slovenije (S.1) predstavlja rezidenčne institucionalne enote.

Nefinančne družbe (S.11) so tržni proizvajalci, katerih osnovna dejavnost je proizvodnja tržnega blaga in nefinančnih storitev.

Centralna banka (S.121) je Banka Slovenije.

Druge denarne finančne institucije (S.122+S.123) vključujejo poslovne banke, hranilnice in sklade denarnega trga.

Investicijski skladi razen MMF (S.124) so:

- vzajemni skladi;
- investicijske družbe (ID);
- družbe za upravljanje.

Drugi finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.125) so:

- družbe, ki se ukvarjajo s prenosom finančnih sredstev in opravljajo posle listinjenja (FVC);
- posredniki z vrednostnimi papirji in izvedenimi finančnimi instrumenti;
- finančne družbe, ki se ukvarjajo s posojanjem;
- specializirane finančne družbe.

Izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.126) vključujejo:

- borzno posredniške hiše;
- menjalnice;
- družbe, ki zagotavljajo infrastrukturo za finančne trge (npr. KDD – Klirinško depotna družba);
- borze (Ljubljanska borza vrednostnih papirjev).

Lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.127) so:

- enote kot pravne osebe (npr. skladi, posestva, računi agencij ali družbe s poštnim nabiralnikom);
- holdingi;
- enote za posebne namene;
- enote, ki nudijo finančne storitve izključno z lastnimi sredstvi ali sponzorskimi sredstvi;
- državni skladi za posebne namene.

Zavarovalne družbe (S.128) so:

- zavarovalnice;
- pozavarovalnice.

Pokojninski skladi (S.129) so:

- vzajemni pokojninski skladi;
- pokojninske družbe.

Centralna država (S.1311) vključuje:

- neposredne uporabnike državnega proračuna (nevladni, vladni in pravosodni proračunski uporabniki);
- posredne proračunske uporabnike (javni zavodi in agencije) na ravni države;
- javne sklade na ravni države;
- gospodarske družbe, vključene v S.1311.

Lokalna država (S.1313) predstavlja:

- občine;
- krajevne skupnosti;
- javne sklade na ravni občin;
- posredne proračunske uporabnike na lokalni ravni;
- gospodarske družbe, vključene v S.1313.

Skladi socialne varnosti (S.1314) so:

- Zavod za zdravstveno zavarovanje (ZZZS);
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ);
- Kapitalska družba invalidskega in pokojninskega zavarovanja (KAD).

Sektor Gospodinjstva (S.14) predstavlja prebivalstvo RS in samostojne podjetnike.

Nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (S.15) vključujejo društva, politične stranke, sindikate, klube, zveze, cerkvene skupnosti in humanitarne organizacije.

Tujina (S.2) so nerezidenčne enote in je razdeljena na S.21 (EU) in S.22 (Ostali izven EU). EU vključuje države članice EU, razdeljene na članice evroobmočja (S.2111) in ostale članice EU (S.2112).

3.3 Finančni instrumenti

Stanje in gibanje finančnih sredstev ter obveznosti po metodologiji ESA2010 je prikazano po posameznih finančnih instrumentih, ki so enaki tako na strani sredstev kot obveznosti.

Posamezen finančni instrument, ki ga ima posamezna enota kot finančno sredstvo, ima protipostavko v obveznostih druge enote in obratno. Edino finančno sredstvo, ki nima protipostavke v obveznostih, so zlate palice, vključene v instrument Denarno zlato (F.11).

Pregled razčlenitve finančnih instrumentov:

Oznaka finančnega instrumenta	Naziv finančnega instrumenta
F.1	Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ)
F.11	Denarno zlato
F.12	Posebne pravice črpanja (PPČ)
F.2	Gotovina in vloge
F.21	Gotovina
F.22	Prenosljive vloge
F.29	Druge vloge
F.3	Dolžniški vrednostni papirji
F.31	Kratkoročni
F.32	Dolgoročni
F.4	Posojila
F.41	Kratkoročna
F.42	Dolgoročna
F.5	Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov
F.51	Lastniški kapital
F.511	Delnice, ki kotirajo na borzi
F.512	Delnice, ki ne kotirajo na borzi
F.519	Drug lastniški kapital
F.52	Delnice ali enote investicijskih skladov
F.6	Sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme

F.61	Tehnične rezervacije neživiljenjskega zavarovanja
F.62	Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente
F.63+F.64+F.65	Pokojninske pravice, Terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov in Pravice do nepokojninskih prejemkov
F.66	Rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev
F.7	Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene
F.8	Druge terjatve in obveznosti
F.81	Komercialni krediti in predujmi
F.89	Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov

Instrument Denarno zlato in posebne pravice črpanja (PPČ) (F.1) sestavlja:

- *denarno zlato (F.11)*, ki je zlato, do katerega so denarne oblasti opravičene in ki se hrani kot rezervna sredstva. Vključuje zlate palice in nedodeljene račune za zlato pri nerezidentih, ki zagotavljajo pravni naslov za terjatev dobave zlata. Denarne oblasti zajemajo centralno banko in institucije centralne države, ki izvajajo dejavnosti, običajno značilne za centralno banko. Zlate palice so edino finančno sredstvo, za katerega ni nobene nasprotne obveznosti;
- *posebne pravice črpanja (F.12)*, ki so mednarodna rezervna sredstva in jih je oblikoval Mednarodni denarni sklad (MDS) ter dodelil svojim članicam za povečanje obstoječih rezervnih sredstev. PPČ so izključno v lasti centralnih bank in nekaterih mednarodnih agencij.

Instrument Gotovina in vloge (F.2) sestavljajo tri podkategorije finančnih instrumentov:

- *gotovina (F.21)* predstavlja bankovce in kovance v obtoku, ki jih izdajajo ali odobrijo denarne oblasti, in obsega bankovce in kovance, ki so jih rezidenčne denarne oblasti dale v obtok kot nacionalno valuto in so v lasti rezidentov in nerezidentov, ter bankovce in kovance, ki so jih nerezidenčne denarne oblasti dale v obtok kot tuje valute in so v lasti rezidentov. F.21 imajo lahko kot finančno sredstvo vsi rezidenčni sektorji in tujina;
- *prenosljive vloge (F.22)* predstavljajo vloge na vpogled v domači ali tujih valutah. Prenosljive vloge je mogoče na zahtevo zamenjati za gotovino po nominalni vrednosti in se jih lahko neposredno uporabi za izvajanje plačil s čekom, menicami, žiro nalogom, neposredno bremenitvijo/kreditiranjem ali z drugim instrumentom za neposredno plačevanje, in sicer brez dodatnih stroškov ali omejitev. Prenosljive vloge so predvsem obveznosti rezidenčnih institucij, ki sprejemajo vloge, ter v nekaterih primerih obveznosti centralne države in nerezidenčnih institucionalnih enot. Prenosljive vloge vključujejo:
 - medbančne postavke med denarnimi finančnimi institucijami;
 - vloge, ki jih institucije, ki sprejemajo vloge, hranijo v centralni banki in ki presegajo znesek rezerv, ki jih morajo hraniti;
 - vloge, ki jih druge denarne finančne institucije prevzamejo od centralne banke v obliki nedodeljenih računov za zlato, ki ni denarno zlato, ter ustrezne vloge v obliki računov za plemenite kovine;
 - vloge v tujih valutah v okviru poslov zamenjave;
 - rezervne postavke pri MDS, ki tvorijo rezervno tranšo, ter druge terjatve do MDS, ki so takoj na voljo državi članici.

Pri računih za prenosljivo vlogo so možne prekoračitve pozitivnega stanja. Če se račun prekorači, je odtegnitev do vrednosti nič odtegnitev vloge, medtem ko je znesek prekoračitve odobritev posojila.

Prenosljive vloge imajo lahko kot finančno sredstvo vsi rezidenčni sektorji in tujina.

- *druge vloge (F.29)* predstavljajo vloge v domači ali tujih valutah in niso prenosljive, kar pomeni, da jih ni mogoče uporabiti za izvajanje plačil, razen pri dospelosti ali po dogovorjenem obdobju najave, in jih ni mogoče zamenjati za gotovino ali prenosljive vloge brez večjih omejitev ali dodatnih stroškov. Druge vloge obsegajo:
 - vezane vloge;
 - hranilne vloge, hranilne knjižice, netržna potrdila o hranilnih vlogah ali netržna potrdila o vlogah (CD - certificates of deposit);
 - vloge v okviru varčevalnih shem ali pogodb;
 - dokaze o vlogah, izdanih s strani hranilnih in posojilnih združenj, stanovanjske zadruga, kreditnih zadrug in podobno;
 - vračljiva dodatna plačila, povezana z izvedenimi finančnimi instrumenti, ki predstavljajo obveznost denarnih finančnih institucij;
 - kratkoročne dogovore o ponovnem odkupu (repoje), ki so obveznost denarnih finančnih institucij;
 - obveznosti do MDS, ki so sestavni del mednarodnih rezerv in niso v obliki posojil.

Druge vloge ne vključujejo tržnih potrdil o vlogah in tržnih potrdil o hranilnih vlogah. Ta so razvrščena med dolžniške vrednostne papirje.

Druge vloge imajo lahko kot finančno sredstvo vsi rezidenčni sektorji in tujina.

Prenosljive in druge vloge so standardizirane netržne pogodbe s širšo javnostjo, ki jih ponujajo institucije, ki sprejemajo vloge, in v nekaterih primerih centralna država kot dolžniki. Vloge, ki jih imajo posamezni subjekti pri drugih subjektih, ne štejejo kot vloge, temveč kot posojila.

Praviloma se natečene obresti vključijo v instrument, na katerega se natečejo (v F.22 ali v F.29). V primeru, da obresti ni mogoče vključiti v instrument, se izkažejo v instrumentu Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (v F.89).

Instrument Dolžniški vrednostni papirji (F.3) predstavlja tržne finančne instrumente, ki se uporabljajo kot dokaz o dolgu. Dolžniški vrednostni papirji imajo naslednje značilnosti:

- datum izdaje dolžniškega vrednostnega papirja;
- ceno ob izdaji;
- datum odkupa ali datum dospelosti;
- odkupno ceno ali nominalno vrednost;
- izvorno dospelost;
- preostalo dospelost;
- kupon, ki ga izdajatelj plača imetnikom dolžniških vrednostnih papirjev;
- datume plačila kuponov imetnikom vrednostnih papirjev s strani izdajatelja;
- ceno ob izdaji, odkupna cena in kuponi so lahko izraženi v domači valuti ali tujih valutah;
- bonitetno oceno.

Dolžniški vrednostni papirji vključujejo finančna sredstva in obveznosti, ki jih je mogoče opisati glede na različne klasifikacije, tj. po dospelosti, sektorjih in podsektorjih imetnikov in izdajateljev, valuti ter vrsti obrestne mere.

Dolžniške vrednostne papirje sestavljata dve podkategoriji finančnih instrumentov:

- *kratkorocni dolžniški vrednostni papirji (F.31)* so vrednostni papirji z originalno ročnostjo do vključno enega leta ali manj;
- *dolgoročni dolžniški vrednostni papirji (F.32)* so vrednostni papirji, katerih originalna ročnost je daljša od enega leta.

Praviloma se natečene obresti vključijo v instrument, na katerega se natečejo (v F.31 ali v F.32). V primeru, da obresti ni mogoče vključiti v instrument, se izkažejo v instrumentu Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (v F.89).

Dolžniške vrednostne papirje imajo lahko kot finančno sredstvo vsi sektorji, kot obveznost pa praviloma nefinančne družbe, finančne družbe, sektor države in tujina.

Instrument Posojila (F.4) nastane, ko upnik posodi sredstva dolžniku. Glavne značilnosti posojil so naslednje:

- pogoje, ki urejajo posojilo, določi finančna družba, ki odobri posojilo; ali pa se o njih dogovorita posojilodajalec in posojilojemalec neposredno ali prek posrednika;
- pobudo za posojilo običajno da posojilojemalec;
- posojilo je brezpogojen dolg do upnika, ki mora biti odplačan ob dospelosti in prinaša obresti.

Posojila so razdeljena na dve podkategoriji:

- *kratkorocna posojila (F.41)* so posojila z originalno ročnostjo do vključno enega leta ali manj;
- *dolgorocna posojila (F.42)* so posojila, katerih originalna ročnost je daljša od enega leta.

Kratkorocna posojila, odobrena institucijam, ki sprejemajo vloge, so razvrščena kot prenosljive vloge ali druge vloge, medtem ko so kratkorocna posojila, ki jih sprejemajo institucionalne enote, ki niso institucije, ki sprejemajo vloge, razvrščena kot kratkorocna posojila.

Kot posojila se obravnavajo vloge, ki jih imajo posamezni subjekti pri drugih subjektih, ki niso denarne finančne institucije. Kot vloge so mišljene le bančne vloge oziroma depoziti različnih subjektov pri bankah (drugih denarnih finančnih institucijah).

Plasiranje sredstev med institucijami, ki sprejemajo vloge, so vedno prikazane kot vloge.

Posojila so lahko finančna sredstva ali obveznosti vseh rezidenčnih sektorjev in tujine.

Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z vlogami je v tem, da dolžnik v primeru posojila zagotavlja standardizirano netržno pogodbo, v primeru vloge pa ne.

Razlika med transakcijami s posojili in transakcijami z dolžniškimi vrednostnimi papirji je v tem, da so posojila netržni finančni instrumenti, medtem ko so dolžniški vrednostni papirji tržni finančni instrumenti.

Posojila vključujejo naslednje:

- prekoračitev na računu prenosljivih vlog;
- prekoračitev na drugih tekočih računih;

- finančne terjatve zaposlenih na osnovi udeležbe v dobičkih družbe;
- vračljiva dodatna plačila, povezana z izvedenimi finančnimi instrumenti, ki so obveznost institucionalnih enot, razen denarnih finančnih institucij;
- posojila, ki so protipostavke bančnih akceptov;
- hipotekarna posojila;
- potrošniške kredite;
- revolving kredite;
- obročna posojila;
- posojila za financiranje trgovinskih kreditov (ne pa samih komercialnih kreditov in predujmov);
- dogovore o ponovnem odkupu;
- finančni najem;
- posojila, dana kot jamstva za izpolnitev nekaterih obveznosti;
- jamstva za vlogo kot finančne terjatve pozavarovalnih družb cedentom;
- finančne terjatve do MDS v obliki posojil v okviru računa splošnih virov;
- obveznost do MDS v obliki kredita MDS ali posojil v okviru programa pomoči za zmanjševanje revščine in spodbujanje gospodarske rasti.

Praviloma se natečene obresti vključijo v instrument, na katerega se natečejo (v F.41 ali v F.42), kadar to ni izvedljivo, se obresti izkažejo v instrumentu Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (v F.89).

Instrument Lastniški kapital in delnice ali enote investicijskih skladov (F.5) so preostale terjatve do sredstev institucionalnih enot, ki so izdale delnice ali enote, in je sestavljen iz dveh podkategorij finančnih instrumentov:

- *lastniški kapital (F.51)* je finančno sredstvo, ki je terjatev za preostalo vrednost družbe po odplačilu vseh ostalih terjatev, in je dalje razdeljen na:
 - *delnice, ki kotirajo na borzi (F.511)*, in gre za lastniške vrednostne papirje, ki kotirajo na borzi;
 - *delnice, ki ne kotirajo na borzi (F.512)*, in predstavljajo lastniške vrednostne papirje, ki ne kotirajo na borzi;
 - *drug lastniški kapital (F.519)*, ki zajema vse oblike lastniškega kapitala, razen tistih, ki so razvrščene v podkategoriji delnice, ki kotirajo na borzi, in delnice, ki ne kotirajo na borzi. Drug lastniški kapital je praviloma obveznost družb, ki niso delniške družbe (npr. d.o.o., d.n.o.), vključuje pa tudi naložbe države v kapital mednarodnih in nadnacionalnih organizacij, razen v MDS, tudi če so pravno ustanovljene kot delniške družbe.
- *delnice ali enote investicijskih skladov (F.52)* so delnice investicijskega sklada, če ima sklad korporacijsko strukturo. V primeru sklada se imenujejo enote. Deli se na:
 - *delnice ali enote skladov denarnega trga (F.521)*;
 - *delnice ali enote investicijskih skladov, razen skladov denarnega trga (F.522)*.

Lastniški kapital imajo lahko kot finančno sredstvo vsi sektorji, kot obveznost pa praviloma nefinančne družbe, finančne družbe, enote države in tujina.

Delnice ali enote investicijskih skladov imajo lahko kot finančno sredstvo vsi sektorji, obveznosti iz tega naslova pa imajo lahko skladi denarnega trga, investicijski skladi in tujina.

Instrument Sheme zavarovanja ter pokojninske in standardizirane jamstvene sheme (F.6) obsega naslednje podkategorije:

- *tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja (F.61)*, kjer gre za finančne terjatve zavarovancev z neživljenjskim zavarovanjem do zavarovalnih družb za neživljenjsko zavarovanje v zvezi s prenosnimi premijami in nastalimi škodnimi zahtevki. Tehnične rezervacije neživljenjskega zavarovanja so lahko finančna sredstva vseh sektorjev kot zavarovancev (prenosne premije) ali upravičencev (škodne rezervacije) in so praviloma obveznost zavarovalnih družb;
- *pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente (F.62)*, ki sestavljajo finančne terjatve zavarovancev z življenjskim zavarovanjem in upravičencev do rent do družb za življenjsko zavarovanje. Pravice do življenjskega zavarovanja in vseživljenjske rente so lahko finančna sredstva gospodinjstev kot zavarovancev in obveznost zavarovalnih družb;
- *pokojninske pravice (F.63)*, ki zajemajo finančne terjatve sedanjih zaposlenih in nekdanjih zaposlenih do njihovih delodajalcev, zavarovatelja in sheme, ki jo oblikuje delodajalec za izplačilo pokojnin v okviru dogovora o nadomestilu med delodajalcem in zaposlenim. Pokojninske pravice so lahko finančna sredstva gospodinjstev kot zavarovancev in obveznost pokojninskih skladov;
- *terjatve pokojninskih skladov do upravljavcev pokojninskih skladov (F.64)*;
- *pravice do nepokojninskih prejemkov (F.65)*;
- *rezervacije za terjatve v okviru standardiziranih jamstev (F.66)*, ki so finančne terjatve imetnikov standardiziranih jamstev do institucionalnih enot, ki jim te zagotavljajo.

Instrument Izvedeni finančni instrumenti in delniške opcije za zaposlene (F.7) obsegajo:

- *izvedene finančne instrumente (F.71)*, ki so finančni instrumenti, povezani s posebnim finančnim instrumentom, kazalnikom ali blagom, prek katerih se lahko na finančnih trgih trguje s posebnimi finančnimi tveganji v lastnem imenu. Izvedeni finančni instrumenti izpolnjujejo naslednje pogoje:
 - povezani so s finančnim ali nefinančnim sredstvom, skupino sredstev ali indeksom;
 - so tržni ali se lahko izravnajo na trgu;
 - glavnice ni treba odplačati.

V izvedene finančne instrumente se vključuje:

- opcije;
- nakupne bone, ki so posebna oblika opcij;
- terminske posle;
- standardizirane terminske posle;
- navadne terminske posle;
- zamenjave;
- kreditne izvedene finančne instrumente;

- posle kreditne zamenjave.
- *delniške opcije za zaposlene (F.72)*, kjer gre za dogovore, sklenjene na določen datum, v skladu s katerimi imajo zaposleni pravico kupiti določeno število delnic iz zaloge delodajalca po navedeni ceni na določen datum ali v danem časovnem obdobju takoj po datumu odmere.

Izvedeni finančni instrumenti so lahko finančna sredstva vseh rezidenčnih sektorjev in tujine ter obveznost nefinančnih družb, finančnih družb, sektorja države in tujine.

Instrument Druge terjatve in obveznosti (F.8) so finančna sredstva in obveznosti, ki nastanejo kot protipostavke transakcijam, kadar obstaja časovna razlika med temi transakcijami in ustreznimi plačili in je razdeljen na dve podkategoriji finančnih instrumentov:

- *komercialni krediti in predujmi (F.81)*, ki predstavljajo finančne terjatve, ki izhajajo iz dobaviteljevega neposrednega kreditiranja blaga in storitev, ter predujmi za delo, ki se izvaja ali se bo začelo izvajati v obliki predplačila strank za blago in storitve, ki še niso bili zagotovljeni. Komercialni krediti in predujmi so lahko finančna sredstva ali obveznost vseh rezidenčnih sektorjev in tujine. Komercialni krediti in predujmi vključujejo:
 - finančne terjatve, povezane z zagotavljanjem blaga ali storitev, ki še niso bile plačane;
 - komercialne kredite, ki jih prevzemajo družbe za factoring, razen če se obravnavajo kot posojila;
 - najemnine za zgradbe, obračunane v določenem obdobju;
 - zaostala plačila blaga in storitev, ki niso v obliki posojil.

V komercialne kredite in predujme niso vključena posojila za financiranje komercialnih kreditov, ta so razvrščena v kategorijo posojila.

- *druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (F.89)*, ki vključujejo finančne terjatve, ki nastanejo zaradi časovne razlike med obračunanimi transakcijami in plačili, na primer v zvezi s plačami, davki in prispevki za socialno varnost, dividendami, najemninami ter nakupom in prodajo vrednostnih papirjev. Druge terjatve in obveznosti so lahko finančna sredstva ali obveznost vseh rezidenčnih sektorjev in tujine. Praviloma se natečene obresti vključijo v instrument, na katerega se natečejo, kadar pa to ni možno, se vključijo v instrumentu Druge terjatve in obveznosti, razen komercialnih kreditov in predujmov (v F.89).

3.4 Pravila evidentiranja in vrednotenja

Za stanja finančnih sredstev in obveznosti velja splošno načelo vrednotenja po tržnih cenah na dan preseka. Delnice, ki ne kotirajo in drug lastniški kapital so vrednotene po knjigovodski vrednosti. Praviloma se natečene obresti vključijo v instrument, na katerega se nanašajo (vloge, posojila, vrednostni papirji).

Transakcije se izkazujejo kot neto transakcije po posameznem instrumentu in so razlika med povečanji in zmanjšanji v posameznem finančnem instrumentu (neto promet, ki vključuje tudi obresti).

Vrednostne spremembe predstavljajo tečajne razlike, razlike v tržni ceni vrednostnih papirjev, spremembe v sektorizaciji posameznega subjekta/instrumenta, odpise, statusne spremembe (pripojitve, združitve,...), spremembe metodologije, spremembe v sestavinah kapitala, ki niso osnovni kapital ali kapitalske rezerve.

4. SESTAVA FINANČNIH RAČUNOV

Letne finančne račune se sestavlja od leta 2001 in četrletne finančne račune od prvega četrletja 2004.

4.1 Viri podatkov za sestavo finančnih računov

Pri sestavi finančnih računov se uporablja primarne in sekundarne vire podatkov.

Primarni viri podatkov:

- četrletni podatki (stanja in transakcije) na osnovi neposrednega poročanja institucionalnih enot:
 - nefinančne družbe (S.11): prag poročanja nad 2 mio EUR bilančne vsote;
 - finančne družbe (S.12): prag poročanja nad 1 mio EUR bilančne vsote;
 - enote države (S.13): prag poročanja nad 8 mio EUR bilančne vsote.
- bančna statistika;
- statistika investicijskih skladov;
- statistika institucij, ki izvajajo dejavnost najema;
- statistika mednarodnih naložb (IIP) in plačilne bilance (BOP);
- statistika vrednostnih papirjev.

Sekundarni viri podatkov:

- statistika drugih finančnih institucij;
- statistika javnih financ.

4.2 Postopek sestave

Pred postopkom sestave finančnih računov je potrebno preveriti ustreznost individualnih podatkov na osnovi neposrednega poročanja (primerjava podatkov iz letnih poročil, primerjava podatkov iz poročil predhodnih obdobj, ipd.). V primeru ugotovitve napak pri poročanju se izvedejo popravki.

Delo na področju sestave finančnih računov je razdeljeno na tri horizontalne faze in na pet vertikalnih faz.

I. Horizontalne faze

1. faza: priprava osnovnih podatkov za vse sektorje in podsektorje na podlagi primarnih virov podatkov:

- za domače sektorje: podatki na osnovi neposrednega poročanja;
- za tuje sektorje: podatki IIP/BOP.

2. faza: sestava nekonsolidiranih finančnih računov. Postopek je naslednji:

- osnovni podatki iz prve faze se prenesejo v ustrezne tabele posameznih sektorjev/podsektorjev;
- prazne celice za S.14 in S.15 se zapolni s podatki iz nasprotne strani.

Sledi proces usklajevanja podatkov iz dveh strani (terjatev enega sektorja, obveznosti drugega sektorja) z izbiro najustreznejšega podatka. Sam proces je v tej fazi postopen:

A) Sestava stanj

- Po določenem instrumentu se primerja podatek iz dveh strani/virov: na eni strani kot terjatev, na drugi kot obveznost (npr. S.11 prikazuje terjatev iz vlog do S.122 in S.122 izkazuje podatek kot obveznost iz vlog do S.11), pri čemer podatki iz obeh virov običajno niso enaki. Za namen izenačitve obeh podatkov se uporabi hierarhija različnih virov podatkov. Kot dodaten/primerjalni vir se uporabijo tudi sekundarni viri podatkov.
- Na osnovi ugotovitev se terjatev določenega sektorja izenači z obveznostmi nasprotnega sektorja v istem finančnem instrumentu.

B) Sestava transakcij

Sestava transakcij z uporabo:

- podatkov na osnovi neposrednega poročanja (uporabi se npr. poročane podatke S.122);
- ocen (npr. borzni indeksi za vrednostne papirje);
- dodatnih informacij (npr. sprememba sektorske klasifikacije).

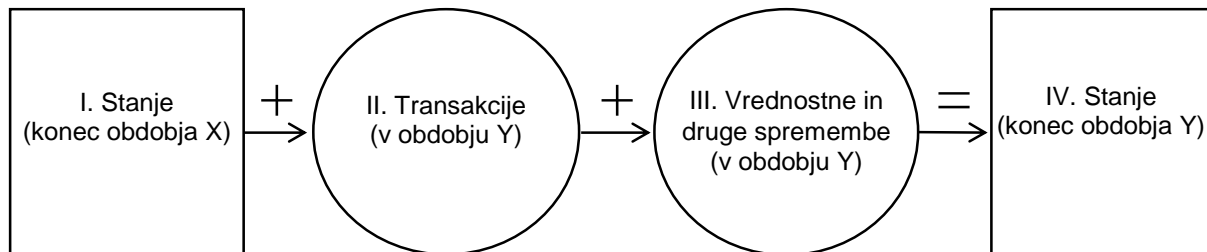
3. faza: sestava konsolidiranih finančnih računov. Proces konsolidacije obsega:

- konsolidacija na ravni podsektorja: izločitev stanj in transakcij med enotami v okviru podsektorja (npr. izločitev terjatev S.122 do S.122);
- konsolidacija na ravni sektorja: izločitev stanj in transakcij med enotami v okviru sektorja (npr. izločitev terjatev S.122 do S.125).

V zbirni tabeli finančnih računov je seštevek konsolidiranih podatkov za posamezne podsektorje določenega sektorja večji od konsolidiranega podatka za sektor, razen kadar podsektorji nimajo med seboj nobenih terjatev/obveznosti. Npr. na ravni S.122 so izločene samo terjatve v okviru S.122, v okviru S.12 pa so izločene še terjatve S.122 do ostalih podsektorjev S.12 ($S.12 \leq S.121 + S.122 + S.123 + S.124 + S.125 + S.126 + S.127 + S.128 + S.129$).

II. Vertikalne faze

- začetno stanje ST0: predstavlja stanje na koncu obdobja, pred obdobjem, za katerega se sestavljajo finančni računi;
- končno stanje ST1: predstavlja stanje na koncu obdobja, za katerega se sestavljajo finančni računi;
- razlika stanj RS ($ST1 - ST0$);
- transakcije TR: predstavljajo transakcije v obdobju, za katerega se sestavljajo finančni računi;
- vrednostne spremembe VR: predstavljajo vrednostne spremembe v obdobju, za katerega se sestavljajo finančni računi.

Sestavi finančnih računov sledi analiza usklajenosti podatkov z drugimi statistikami, zlasti vezanih na sektor države (S.13) in tujine (S.2). Neto transakcije iz finančnih računov S.13 se primerja z neto postavko S.13 nefinančnih računov, saj naj bi bili neto postavki iz obeh računov praviloma enaki. Podatke S.2 iz finančnih računov se primerja s podatki IIP (stanja mednarodnih naložb) in BOP (plačilne bilance).